

Cu
Leni
Pințea-
Homeag

despre

- rolul Mumei
- actorii care s-au născut la țară
- colaborarea cu regizorul
- permanența tracului
- colegialitatea — corolar al conștiinței actricești

— Stimată Leni Pințea-Homeag, convorbirea noastră este prilejuită de ultimul dumental rol, rolul Mumei din Greul pământului de Valeriu Anania. Drumul de la debutanta Leni Pințea pină la Leni Pințea-Homeag, interpreta Mumei, este un drum cu asperități, ca orice ascensiune. Ce-ar fi să-l evocăm ?

— Au trecut douăzeci de ani de cînd am început acest minunat drum, pe care mi l-am dorit și la care n-aș renunța niciodată, în ciuda asperităților, greutăților și necazurilor inerente. Din momentul în care mi-am dorit-o, mi-am asumat toate riscurile meseriei de actriță, care cere o muncă necontenită și un studiu permanent. N-aș fi fost și nu sint în stare să renunț la ea.

— Se pare că îți place să le povestești prietenilor că te-ai născut la Bran ; înseamnă Branul ceva pentru profesia pe care ți-ai ales-o ?

— Pină de curînd nu mi-am dat seama dacă așezarea mea natală a însemnat ceva în meseria mea. Odată cu rolul Mu-

mei, am realizat însemnătatea faptului că m-am născut într-un sat cu anume tradiții, pe care le-am trăit, cum se spune, pe viu; aceasta m-a ajutat foarte mult, pentru că, de pildă, mitul Caloianului, folosit în piesa **Greul pământului**, l-am trăit în copilărie.

Îmi aduc aminte, să fi avut șase-șapte ani, că vedeam în satul meu grupuri de țărani care mergeau spre giră să îngroape o păpușă; eram mirată, aveam impresia că e un joc, și-am întrebat-o pe mama: „Mamă, ce fac oamenii ăștia? De ce îngroapă păpușa la malul girii?” Mama mi-a spus: „Fetița mea, e o datină, îngroapă păpușa, în credința că astfel seceta se va sfârși”. Într-adevăr, acest ritual al Caloianului avea loc în perioadele de secetă, când oamenii vedeau că pășunile se usucă, pământul crapă, grânele se pirjolesc.

Eram mică și nu-mi dădeam seama dacă după îngroparea păpușii însepea într-adevăr să plouă (glumesc, firește!). Dar nu pot să nu recunosc că m-a impresionat ritualul în sine. Când am citit piesa lui Valeriu Anania, ceea ce m-a emoționat în rolul Mumei a fost în primul rând faptul că am reînălțat acest ritual, cu care, ca să spun așa, aveam o relație intimă.

Muma este un personaj simbolic. Ea este Pământul, Țara; jucînd-o, plîng pentru fiii mei, fiii pământului, nu numai pentru cei trei bărbați importanți din piesă: Petru, Asan și Ioniță, ci pentru toți fiii mei: plîng pentru tot poporul care trăiește pe pământ, iar eu, Muma, sînt însoși pământul. De aici și tenta de tragism a rolului. Evoc un moment: Asan sparge burdufurile în care altădată era vin, și acum din ele curge țărînă; vede că Petru vrea să bea apă dintr-un ulcior, din care curge tot țărînă. Atunci, Asan aduce în scenă o oale, fi tale beregată, îi scurge singele într-o vadră și bea singe, pentru că nu mai există nicăieri apă, apoi îi oferă singe și lui Petru, dar acelaia îi e silă să bea.

De ce îmi place foarte mult acest moment? Ei pleacă din scenă, și îmi rămîne vadră cu singe; dacă ai remarcat, mă tîrî în genuchi spre ea, cu ochii plini de lacrimi, o ridic și o arunc: Muma, adică țara, nu primește această soluție; este revolta pământului că nu-și mai poate hrăni fiii, că nu le mai poate da apa pe care înainte o avea din belșug. Pământul refuză încercarea mesăbuită a omului de a bea singele unei oi fiindcă nu are cu ce-și potoli setea, și are izbucnirea aceea teribilă: Muma plînge.

Valeriu Anania a scris o piesă poetică, îmbogățită cu surse mitice, așa cum nu putea scrie decît un om care s-a născut la țară, care a trăit cu picioarele goale pe pământ; e o mare diferență între a te naște la țară, a-ți trăi copilăria cu

În rolul Magdei din „Un pahar cu sifon” de Paul Everac; partener, Valeriu Dogaru

Alături de Petre Gheorghiu-Dolj, în „Georges Dandin” de Molière

picioarele goale pe pământ, și a te naște la oraș, a trăi pe asfalt. Nouă, care ne-am născut la țară, ne este ușor să ajungem orașeni, dar un orașean — recunosc, sint părtinitoare — va înțelege mai greu sufletul unui țăran, crescut în convingerea unei relații directe cu cosmosul.

— **Crezi că un actor care s-a născut la oraș va interpreta mai greu un rol de țăran ?**

— Niciodată o actriță orășeancă nu va putea juca un rol de țărancă așa cum l-aș juca de pildă eu, care m-am născut cu oi în curte, cu vacă, am mulș vaca, am dus oile la păscut, le-am dus pe munte, le-am adus de pe munte și, cum să spun ?, această „plimbare” la câmp, la munte, seara, când mă trimitea mama să aduc vacile. să le închid, să le mulg, astea n-are de unde să le știe un actor care s-a născut la oraș, doar dacă nu cumva are o fantezie foarte bogată, și poate geniu.

— **Ce-ți amintești, din studenție ?**

— Înainte de a intra la Institut, stăteam într-un cămin pe strada Eminescu, al Școlii de activiști culturali pe care o urmam; școala avea un subsol, o pivniță; mă duceam în pivnița aia și-mi recitam versurile ca să nu-mi deranjez colegele și să nu stîrnesc risul. Proba cu care am intrat în Institut a fost „Regina ostrogoților”. Imaginează-ți cum stăteam în pivnița aceea, printre stâlpii de susținere, în care eu vedeam coloane, și recitam! La capătul pivniței, într-o cămăruță, era o călcătorie, unde veneau fetele să-și calce rochiile, și deodată auzeau, în întuneric: „Jalnic vijile în noapte glasul codrilor...” Se speriau săracele, credeau că sint stafii, dar eu îmi vedeam de treabă..

M-am pregătit foarte serios pentru acest examen, am intrat cu note mari în Institut. Când a fost vorba să se repartizeze proaspeții studenți pe grupe, cearta cea mai mare era între Șahighian și Finți, în alegerea studenților. Și pe mine s-au certat Finți și Șahighian; voiau, fiecare, să mă ia în clasa lui. Se spune că Finți ar fi spus: „Lasă, măi Șahighiene, uite, o iei pe Irina Petrescu și mi-o lași mie pe Leni Pințea”. Și-am nimerit la Finți, și n-am să regret niciodată, pentru că Finți a fost un mare regizor și un mare profesor.

— **Care a fost primul dumitale rol ?**

— În anul IV, am avut senzația că începusem să fim actori. Am jucat Cleopatra din Antoniu și Cleopatra, un rol foarte generos, și care mi-a dat satisfacții nemaipomenite, și Yvette din Mutter Courage.

— **Cînd ai terminat Institutul, vi-sai anumite roluri ?**

— Visam. O parte dintre ele le-am jucat, o parte — nu, dar nu disper, pentru că fac parte dintr-un gen care nu-și

încheie cariera la o anumite vîrstă, dimpotrivă, cu cit înaintez în vîrstă, mi se oferă roluri mai interesante.

— **Crezi că ești o actriță răsfățată? Profesional, firește.**

— Nu, Nu sint o răsfățată a soartei. Am jucat foarte mult, e adevărat, dar asta se datorează numai întîmplării. Am venit la Teatrul Național din Craiova într-un moment în care aici erau actori mari. (Spun „erau”, pentru că unii au plecat.) Am prins o perioadă cînd se puneau în scenă piese pentru acești mari actori bărbați. Aici a fost, de pildă, Ion Pavlescu, care acum e la București, aici era (și este) Vasile Cosma. Țin minte că se puneau piese pentru ei pentru Pavlescu s-a pus **Vilforul**, pentru Cosma s-au pus **Othello**, **Apus de soare**, **Regele Lear**. Am jucat alături de ei. Nu știu dacă s-au pus în scenă piese de teatru și pentru mine, n-aș putea să spun... Poate că **Suflete tari** s-a pus pentru mine.

— **Cum lucrezi cu regizorii ?**

— Colaborez extraordinar de bine cu acel regizor care simt că știe ce vrea, mă intuiește ca actriță și-și dă seama că sint o actriță voluntară, o actriță care gîndește rolul, cu acel regizor destul de înțelept ca să mă lase să fac și ce vreau eu. Nu-mi plac regizorii care îmi impun punctul lor de vedere. Dacă regizorul începe să-mi spună „zi așa”, „fă așa”, acolo unde eu nu simt, îmi pierd încrederea în el și chiar mă inhib.

— **Cum a fost colaborarea cu Cristian Hadji-Culea, la Greul pămîntului ?**

— Este singurul rol, după douăzeci de ani de teatru, la care toate cronicile încep de la superlativ. Este prima dată cînd mi se întîmplă ca toți cronicarii dramaticei să fie la unison. Am să-ți citesc cronici din mai multe ziare și ai să vezi că nu mint. Cum de s-a întîmplat așa ? Hadji-Culea m-a intuit ca actriță, și-a dat seama de la lectura la masă că am deslușit rolul și m-a lăsat în pace, nu mi-a dat nici o îndoație, absolut nici una. Singura soluție pe care mi-a sugerat-o a fost aceea de a mă dezbrăca de cele zece rochii, idee pe care am simțit-o ca binevenită, am preluat-o, și a ieșit un moment extraordinar. Țara era în pragul secetei și începea să-și lepede bogăția; cînd textul spune: vor seca fîntînile, arunc o rochie, se vor zăvorî porțile cerului — mai arunc o rochie; se vor usca izvoarele, la fel — ș.a.m.d. — fiecare rochie aruncată semnificînd o treaptă spre secătuirea pămîntului.

— **Ți s-a întîmplat vreodată ca memoria să te înșele, adică, spunînd un rol, să intri într-un alt rol, din altă piesă ?**

— Niciodată. Am o memorie foarte bună. În un moment dat eram despe-rată, începusem să uit tot felul de lu-

O Doamnă Clara pe care ar fi apreciat-o și Davila

În „Domnișoara Nastasia”, intruchipind o Paraschivă elogiată de critică

Vivian, din „Pielea ursului” de P. Chesnot

Maria din „Zodia Taurului” de Mihnea Gheorghiu

Silvia, din „Doi tineri din Verona“ de Shakespeare (alături de Iuliana Doru, pe scena Teatrului de Stat din Reșița)

cruri mărunte, cotidiene, și intrasem în panică, pînă am citit în „Contemporanul“ un articol al unui mare medic american care făcuse un test de memorie și ajunsese la concluzia că actorilor li se tocește memoria privind faptele de zi cu zi, pentru că ei înmagazinează texte. După ce am citit acest articol m-am liniștit, mi-am dat seama că e o situație specifică tuturor actorilor din lume. Îți pot spune pe de rost piese învățate acum douăzeci de ani, dar nu mă întreba ce-am făcut ieri...

— Crezi că, de-a lungul unei cariere atât de bogate, un actor își poate modela caracterul, luînd ceea ce este bun din personajele pe care le-a interpretat, adică personajele îl pot influența ca om, în viața particulară?

— Nu știu cît de mult îl pot influența, depinde ce caracter ești ca om, dar un lucru e cert, că anumite replici te ajută să-ți definești personalitatea.

— Cît de sensibil este, la viața reală, actorul?

— Cred că de aceea au fost mari foarte mulți dintre marii noștri actori, pentru că au știut și să-și trăiască viața; nu se poate să fii un om sărac sufletește, un om care nu știe să-și trăiască viața, să nu sesizezi în jurul tău nimic, să nu te impresioneze cînd vine primăvara și înfloresc pomii, să nu te bucure fulgii de nea... Dacă n-ai sesizat toate accentele acestea ale vieții, poezia ei, nu poți să

sesizezi nici frumusețea unei replici pe care trebuie s-o rostești și s-o trăiești pe scenă. Actorul trebuie să fie un om teribil de sensibil — sensibil la tot, nu numai la frumusețile naturii, ci în primul rînd la oamenii din jur. Să te impresioneze drama fiecărui om de lîngă tine, să-l ajuți, dacă poți, măcar moralmente dacă nu altfel, să reacționezi la tot ceea ce e în jurul tău, atât frumos cît și urît, să vibrezi la durerea celorlalți.

— Cînd ești în scenă, simți respirația, gîndul și emoția spectatorului?

— Nu știu în ce măsură pot să simt gîndul spectatorului, dar respirația i-o simt. Ești atât de concentrat, în scenă, că nu mai auzi nimic în jurul tău, dar dacă momentul teatral nu este tensionat, începi să auzi din sală pe cîte unul tușînd. Dacă sînt pe scenă și aud tușîndu-se în sală sau foșnînd hîrtia unei ciocolate sau a unei pungi cu bomboane, atunci simt că am pierdut partida. Cînd actul artistic se consumă la temperatură înaltă, nimeni în sală nu-și permite nici măcar să miște. Astfel că pot zice că simt pulsul sălii, îl simt fantastic.

— Al trac de fiecare dată?

— De fiecare dată. Din acest punct de vedere, sînt o nefericită. Mă duc la teatru cu trei ore înainte de spectacol, indiferent la care, nu doar la premieră, mă machiez în liniște, mă coafez, îmbrac costumul. S-ar putea să fiu ana-cronică, nu știu dacă mai e la modă așa

Sofia Egorovna în „Platonov” de Cehov (împreună cu Papil Panduru și Petre Gheorghiu-Dolj)

ceva, pentru că nu văd s-o mai facă prea mulți colegi de-ai mei, dar fac vocalize, îmi încălzesc glasul și îmi repet rolul întotdeauna înaintea de a intra în scenă.

Noi jucăm foarte mult în deplasare. Avem nouă premiere în fiecare stagiune, unele dintre piese se relau în stagiunea următoare, deci se poate întâmpla ca într-o săptămână să joc în cinci piese, cinci roluri diferite, dintre care două din stagiunea asta și trei reluări; așa că nu se poate să intru cu textul nerepetat.

— Spuneai că trupa Naționalului cralovean prezintă multe spectacole în deplasare. Sînt convins că nu-l ușor...

— Este o muncă foarte oboșitoare. La București, dacă se pune o piesă, se joacă zece ani, în provincie un spectacol nu rezistă mai mult de doi sau trei ani, pentru că nu sînt atîția spectatori ca în București. La noi, cariera unui spectacol se încheie repede, astfel că sîntem obligați să aducem pe scenă altul; dar de aici pornește și marea noastră satisfacție: în decursul unei cariere de actor, putem juca toate rolurile pe care ni le-am dorit.

— S-a observat că te-ai bucurat foarte mult atunci cînd am scris elogios despre Petre Gheorghiu-Dolj, și am aflat din teatru că te-ai dus la el și i-ai arătat revista...

— Da. I-am dus cronică. Ceea ce m-a bucurat foarte tare în cronică dumitale a fost ideea, pe care nu mi s-a întîmplat, în douăzeci de ani de teatru, s-o fi sesizat la alt cronicar, că actorului

trebuie să-i recunoști meritul în viața artistică, atît cît și atunci cînd este...

— Ideea este a lui Albert Camus...

— ...îîndcă noi sîntem singurii dintre toți creatorii din domeniul artelor de pe urma cărora nu rămîne nimic; viața noastră atîta e — pînă la pensie. Știu mari actori din București despre care, după ce au ieșit la pensie, n-a mai vorbit nimeni. Cine mai vorbește despre Aura Buzescu? Cine mai vorbește despre Calboreanu? Și noi, actorii, sîntem, ca orice om al muncii, producători de bunuri: un rol îți iese excelent, și pe urmă faci alte cinci și nu-ți mai iese la fel. Laudă-mă acum, acum am nevoie! Noi simțim nevoia să fim lăudați nu ca să ne cătărăm undeva și să spunem: „Uitați-vă cît de mari sîntem”, dimpotrivă, avem nevoie de un stimulent, ca să mergem mai departe, cu mai mult curaj, în munca noastră.

— Văd că-ți aperi cu strășnicie breasla, și știu și de ce: faci parte din Comitetul oamenilor muncii al Teatrului Național...

— Da, îl apăr. e adevărat, mă bucur că ai sesizat; chiar luna asta am avut discuții în C.O.M., cînd mi-am apărut o colegă care voia foarte tare să joace un anumit rol, și am spus: „Fraților, mai are un an pînă la pensie, și mi se pare o crimă să părăsești teatrul cu un vis neîmplinit!”

— Aș vrea, în încheierea discuției noastre, să-ți promit că voi încerca să scriu cît mai mult despre actori...

Paul TUTUNGIU